

TEKST 164: Raymond d'Aguilers og Den frankiske krønike om korsridderne i Konstantinopel

5 *Raymond d'Aguilers var fransk munk og historieskriver. Han deltog i Det Første Korstog som kapellan for en af korstogets ledere, grev Raymond d.4. af Toulouse (også kaldet greven af St. Gilles). Raymond d'Aguilers skrev kort efter 1099 et værk (Historia Francorum qui ceperunt Iherusalem) om sine oplevelser. Den frankiske krønike, Gesta Francorum, blev udarbejdet af en anonym forfatter omkr. år 1100 og omhandler Det 1. Korstog, som forfatteren selv deltog i. Forfatteren var især tilknyttet Bohemund af Tarent, som han også udtrykker stor sympati for.*

10

[Raymond d'Aguilers:]

15 Vi ankom til Durazzo.¹ Vi troede, at vi var i vores eget land, idet vi tænkte, at kejseren og hans vasaller var vores brødre og hjælpere. Men de, der rasede som løver, angreb et fredeligt folk, der ikke skænkede [brugen af] våben en tanke. De [byzantinerne og deres vasaller] slagtede dem [korsfarerne] på hemmelige steder. De stjal om natten i skoven og i landsbyer fjernt fra lejren, hvad de kunne. Selv om de rasede på denne måde, lovede deres leder² fred. Men i de mellemliggende fredsperioder dræbte de Pontius Reinald og sårede hans bror, Peter, dødeligt.

20 Og disse var de mest ædle fyrster. Da vi fik en mulighed for at hævne os, valgte vi dog at fortsætte rejsen og ikke at hævne den uret, vi havde lidt. Undervejs fik vi breve fra kejseren om fred, broderskab, og, som jeg også må nævne, om alliance. Dette var imidlertid kun ord. For foran og bagved, til højre og til venstre, lå tyrkere, kumanere, uziere, tanakere, patzinakere³ og bulgarere og lurede på os i baghold.

25 Desuden, på en bestemt dag, da vi befandt os i Pelagonia-dalen,⁴ blev biskoppen af Puy,⁵ der havde trukket sig en smule tilbage fra lejren for at finde et behageligt hvilested, fanget af patzinakere.⁶ De væltede ham ned af hans muldyr, røvede ham og slog ham hårdt i hovedet. Men fordi så stor en præst stadig var nødvendig for Guds folk, blev hans liv ved Guds nåde reddet. [...]

30

Da vi under den slags forræderi ankom til en vis fæstning, der blev kaldt Bucinat,⁷ erfarede greven,⁸ at patzinakerne havde til hensigt at angribe vores hær i passene gennem et bestemt bjerg. Idet han skjulte sig med nogle af sine riddere, angreb han patzinakerne, og efter at have dræbt flere af dem, drev han resten på flugt. I mellemtiden nåede beroligende breve fra kejseren frem til os, og alligevel omringede fjenden os på alle sider grundet hans onde planer. Da vi kom til Thessaloniki, var biskoppen blevet syg og han forblev i byen med et par mænd.

35

¹ Durazzo: eller Dyrrakion (Dürres). Havneby i det nuværende Albanien

² Den byzantinske kejser, Alexios d.1. Komnenos (1081-1118)

³ En række nomadefolk, som byzantinerne anvendte som lejesoldater

⁴ I det nuværende Makedonien.

⁵ Ademar af Puy (eller Adhémar de Monteil) betegnes som Det 1. Korstogs åndelige leder.

⁶ Patzinkakere (petsenegere): tyrkisk nomadefolk, der var allierede med den byzantinske kejser og som gjorde tjeneste i hans hær.

⁷ Ved den nordgræske by Edessa

⁸ Grev Raymond d.4. af Toulouse (1041-1105) også kaldet greven af St. Gilles.

Efter dette kom vi til en bestemt by ved navn Rusa, hvor vores sædvanlige tålmodighed var opbrugt, eftersom byens borgere åbenlyst var rede til at gøre os fortræd. Så idet vi greb til våben, ødelagde vi bymurene, tog et stort bytte og tvang byen til at overgive sig. Da vi havde ført vores standarder ind i byen og råbt "Toulouse!", hvilket var grevens kampråb, forlod vi den.

5 Vi kom til en anden by, kaldet Rodosto. Da riddere, der var i kejserens tjeneste, forsøgte at få hævn over os, blev mange af dem dræbt, og en stort bytte taget. Her kom også de udsendinge, som vi havde sendt til kejseren, tilbage til os, og efter at have modtaget penge fra ham, lovede de, at alt var slede godt for os hos kejseren. Hvad mere? Meddelelsen fra vores og kejserens udsendinge var, at greven skulle efterlade sin hær og skynde sig ubevæbnet og med et par mænd til kejseren. [...] Omsider blev greven overtalt til at drage forud for sin hær, i dette tilfælde alene, og efterlade sin livvagt i lejren. Og således drog han ubevæbnet til Konstantinopel. [...]

Da greven således var blevet modtaget på den mest ærefulde måde af kejseren og hans fyrster, forlangte kejseren hyldest og edsaflæggelse af greven, på samme måde som de andre fyrster 15 havde gjort. Greven svarede, at han ikke var kommet dertil for at gøre en anden til sin herre eller for at kæmpe for nogen anden end Den Ene, for hvem han havde forladt sit land og sine besiddelser. Ikke desto mindre, hvis kejseren ville drage til Jerusalem sammen med hæren, ville han betro sig selv, sine mænd og alle sine ejendele til ham. Men kejseren undskyldte sig med hensyn til rejsen [til Jerusalem] ved at sige, at han i høj grad frygtede, at germanerne, ungarerne, kumanerne og andre vilde folkeslag ville hærge hans rige, hvis han foretog rejsen 20 sammen med pilgrimmene [korsfarerne]. I mellemtiden, da greven hørte om sine mænds flugt og død,⁹ mente han, at han var blevet forrådt, og gennem nogle af vore fyrster rettede han en heftig anklage mod kejseren om at have begået forræderi. Men Alexios sagde, at han ikke kendte til, at vore mænd havde ødelagt hans rige og at [både] vores og hans mænd var blevet voldt 25 megen skade. Der var [derfor] ikke noget, som greven kunne klage over, bortset fra, at mens grevens hær på sin sædvanlige måde hærgede landsbyer og byer, tog de flugten ved synet af hans [kejserens] hær.

30 [*Gesta Francorum*:]

Den tredje gruppe [af korsfarere] rejste imidlertid ad den gamle vej til Rom. I denne gruppe var Bohemund,¹⁰ Richard af Principati, grev Robert af Flandern,¹¹ normanneren Robert, Hugh den Store,¹² Everard af Puiset, Achard af Montmerle, Ysooard af Mousson og mange andre. Herefter 35 tog de enten til havnen i Brindisi, i Bari eller i Otranto. Hugh den Store og William, søn af Marchisus, drog til havet ved havnen i Bari og krydsede farvandet¹³ og kom til Durazzo. Men idet der rørte sig en ondsindet plan i hjertet på dette steds [byzantinske] guvernør, tog han [guvernøren] disse meget berømte mænd til fange straks efter, at han havde hørt, at de var landet der.

⁹ Mens grev Raymond af Toulouse opholdt sig i Konstantinopel var hans hær ved at gå i opløsning.

¹⁰ Bohemund af Tarent (1058-1111) var normannisk fyrste i den syditalienske by Tarent. Søn af hertugen af Apulien og Calabrien. Blev senere hersker af Antiokia.

¹¹ Grev Robert (d.2.) af Flandern (ca.1065-1111)

¹² Hugh (Hugo) den Store (d.1.) af Vermandois (1057-1101) var søn af kong Henrik d.1. af Frankrig og bror til kong Filip d.1.

¹³ Dvs. Adriaterhavet.

Han beordrede dem ført sikkert til kejseren i Konstantinopel, hvor de skulle sværge loyalitet over for ham [kejseren]. [...]

[*Bohemund krydser også Adriaterhavet og fører sin hær ind i et frugtbart område.*] Så indkaldte den kloge Bohemund sine folk til rådslagning, idet han opmuntrede og formanede alle [med disse ord]: "Mine herrer, tag jer alle i agt, for vi er Guds pilgrimme. Vi bør derfor være bedre og mere ydmyge end før. Vi må ikke plyndre dette land, da det tilhører kristne, og lad ingen, på bekostning af velsignelse, tage mere end det, han har behov for at spise."

Idet vi drog derfra, rejste vi gennem stor overflod, fra villa til villa, by til by, fæstning til fæstningen, indtil vi nåede Kastoria.¹⁴ Der fejrede vi højtideligt Herrens fødsel. Vi opholdt os der i flere dage og søgte et marked,¹⁵ men folk var uvillige til at tilstå os det, fordi de frygtede os meget, idet de tænkte, at vi ikke kom som pilgrimme, men for at ødelægge deres land og for at dræbe dem.¹⁶ Derfor tog vi deres kvæg, heste, æsler, og alt, hvad vi fandt. [...] [*Idet de drager videre, kommer de i kamp med "kættere" (sandsynligvis bogomilere), som de besejrer.*]

Senere nåede vi floden Vardar.¹⁷ Fyrst Bohemund krydsede [floden] med sine folk, men ikke alle, for greven af Roscignolo blev tilbage sammen med sine brødre. Derpå kom en hær fra kejseren og angreb greven med sine brødre og alle, der var med dem. [...] [*De er i stand til at besejre angriberne.*]

De fangede flere af dem og førte dem bundet til Bohemund, der talte således til dem: "I elendige mænd, hvorfor dræber I Kristi og mine folk? Jeg har ikke noget udestående med jeres kejser." De svarede: "Vi kan ikke gøre andet, vi er i tjeneste hos kejseren, og hvad han befaler, det skal vi udføre." Bohemund tillod dem at rejse bort ustraffet. Dette slag blev udkæmpet på den fjerde dag i den uge, hvor fasten begynder. Velsignet være Herren i alt! Amen.

Den ulykkelige kejser sendte en af sine egne mænd, som han i høj grad elskede, og som de kalder *corpalatius*,¹⁸ for sammen med vores udsendinge at sørge for vores sikkerhed i hans land, indtil vi kom til Konstantinopel. Og da vi standsede foran deres byer, beordrede han indbyggerne til at tilbyde os et marked, ligesom dem, vi tidligere har omtalt. De frygtede fyrst Bohemunds tapre skare så meget, at de ikke tillod nogen af os at komme inden for i byens mure. Vore mænd ønskede at angribe og indtage en vis befæstet by, fordi den var fuld af alle slags varer. Men den berømte mand, Bohemund, nægtede at give sit samtykke, ikke kun for at øve retfærdighed mod landet, men også på grund af sit løfte til kejseren. [...] [*Bohemund fortsætter herefter til den græske by Serrhae (Serres).*]

Dér indgik den lærde Bohemund en meget hjertelig aftale med to *corpalatii*, og af hensyn til deres venskab, såvel som for at øve retfærdighed mod landet, beordrede han, at alle de stjalne dyr, som vores mænd havde, skulle returneres. Den ene *corpalatius* lovede ham, at han ville

¹⁴ *Kastoria*: by i det nordlige Grækenland

¹⁵ *Marked*: Dvs. at man forsøgte at købe forsyninger

¹⁶ Årsagen til de lokales mistro kan have været, at flere grupperinger tilhørende Folkekorstoget tidligere havde foretaget plyndringer på deres vej til Konstantinopel. Desuden var Bohemund en gammel fjende af den byzantinske kejser og havde i årene 1080-1085 sammen med sin far bekriget Alexios i Grækenland, men var blevet slået tilbage. Krigen var blevet bilagt efter pave Urban d.2.s mægling.

¹⁷ *Vardar*: flod i det nordlige Grækenland/Makedonien

¹⁸ *Corpalatius*: en højtstående officer tilknyttet kejserens stab ved hoffet.

udsende budbringere for at få tilbagesendt dyrene til deres ejere i rette orden. Derefter fortsatte vi fra slot til slot og fra villa til villa til byen Rusa. Det græske folk kom ud, idet de bragte os det største marked, og glade gik de hen for at møde fyrst Bohemund. Her opslug vi vores telte på den fjerde dag i ugen før Herrens fest. Her forlod den lærde Bohemund også hele sin skare og drog videre for at tale med kejseren i Konstantinopel. [...]

5

Hertug Godfred¹⁹ var den første af alle fyrsterne, der ankom i Konstantinopel med en stor hær. Han ankom to dage før Vor Herres fødsel og slog lejr uden for byen, indtil den uretfærdige kejser beordrede ham indkvarteret i en forstad til byen. Og efter hertugen var blevet indkvarteret således, plejede han at udsende sine væbnere, under ed, for dag efter dag at hente hø og andre fornødenheder til hestene. Da de i kraft af deres løfte nu planlagde at gå derhen, hvor de end ønskede, satte den onde kejser dem under overvågning og befalede sine turkopoler²⁰ og patzinaker at angribe og dræbe dem. Derefter, da Balduin, bror til hertugen,²¹ hørte om dette, lagde han sig selv i baghold, og fandt derefter dem, der dræbte hans folk. Med Guds hjælp angreb han dem i stor vrede og overvandt dem. Han fangede 60 af dem, han dræbte nogle og præsenterede resten for sin bror hertugen. Da kejseren havde hørt om dette, blev han overordentlig vred. Så da hertugen erfarede, at kejseren var rasende, drog han med sine mænd ud af forstaden og slog lejr uden for byen. Desuden beordrede kejseren hen mod aften sine styrker til at angribe hertugen og Kristi folk. Den ubesejrede hertug og Kristi riddere forfulgte disse, dræbte syv af dem og drev resten helt tilbage til byens porte. Hertugen vendte tilbage til sine telte og forblev der i fem dage, indtil han havde indgået en aftale med kejseren. Kejseren bad ham om at krydse Skt. Georgs stræde,²² og lovede at afholde enhver slags marked der, ligesom i Konstantinopel, og at distribuere almisser til de fattige [pilgrimme], som de kunne leve af. [...]

10

15

20

25

30

35

Da kejseren hørte, at den mest ærefulde mand, Bohemund, var kommet til ham, befalede han, at han skulle modtages med ære og omhyggeligt indkvarteres uden for byen. Da han var blevet indkvarteret således, bad den onde kejser ham om at komme for at tale med ham i hemmelighed. Her kom også hertug Godfred med sin bror [Balduin], og omsider nærmede greven af St. Gilles²³ sig byen. Ængstelig og brændende af raseri spekulerede kejseren så på, hvordan han behændigt og ved svig kunne bemægtige sig disse Kristi riddere. Men guddommelig nåde afslørede [hans planer], og der opstod hverken tid eller lejlighed for ham eller hans mænd til at gøre dem noget ondt. Til sidst blev alle de ædle ledere, der var i Konstantinopel, samlet. Af frygt for at de [korsfarerne] skulle fratage dem deres land, besluttede de [byzantinerne] i deres råd ved udspekuleret beregning, at vores hertuger, grever, eller alle lederne, burde aflægge en troskabsed til kejseren. Disse nægtede fuldstændig og sagde: "Det er så sandelig uværdigt for os, og desuden forekommer det os uretfærdigt, at vi skulle [være forpligtede til at] sværge en ed til ham."

Men måske bliver vi ofte ført på afveje af vores ledere. For hvad kunne de i sidste ende gøre? De vil sige, at de var tvunget af nødvendigheden og, uanset om de brød sig om det eller ej, måt-

¹⁹ Godfred af Bouillon (1060-1100), hertug af Nedre Lothringen. Fra 1100 hersker over Jerusalem.

²⁰ *Turkopoler*: beredne bueskytter

²¹ Balduin (1058-1118) var Godfreds bror og senere hersker over Edessa og efter Godfreds død over Jerusalem

²² *Skt. Georgs stræde*: Bosphorus

²³ Grev Raymond d.4. af Toulouse (St. Gilles).

te ydmyge sig selv, idet de var underlagt den mest uretfærdige kejsers vilje. Til den mægtigste, Bohemund, som han [kejseren] frygtede, fordi han med sin hær i tidligere tider ofte havde slået ham tilbage,²⁴ sagde kejseren, at hvis han villigt aflagde ed til ham, ville han til gengæld give ham jorden ved Antiokia i en omkreds af femten dagsrejser, og otte i bredden. Og han [kejseren] svor for ham, at hvis han loyalt overholdt eden, ville han selv aldrig overskride sit eget lands grænser. Hvorfor gjorde riddere, der var så modige og så standhaftige, dette? Af den grund, at de af stor nødvendighed blev tvunget til det. Kejseren gav også et løfte om sikkerhed til alle vores mænd. Han aflagde ligeledes ed på, at han sammen med sin hær ville drage med os til lands og til søs; at han trofast over land og hav ville oprette marked for os,²⁵ og at han omhyggeligt ville godtgøre vores tab; desuden, at han ikke ønskede, og ikke ville tillade, at nogen af vores pilgrimme blev forstyrret eller påført sorg på deres vej til Den Hellige Grav. [...]

Greven af St. Gilles var imidlertid indkvarteret uden for byen i en forstad, mens hans styrker var blevet tilbage. Derfor bød kejseren greven at hylde ham og sværge troskab til ham, som de andre havde gjort. Mens kejseren fremsatte disse krav, overvejede greven, hvordan han kunne hævne sig på kejserens hær.²⁶ Men hertug Godfred og grev Robert af Flandern og de andre fyrster sagde til ham, at det ville være uretfærdigt at kæmpe mod kristne. Den kloge mand, Bohemund, sagde også, at hvis greven øvede nogen form for uret mod kejseren, og nægtede at sværge ham troskab, ville han selv tage kejserens parti. Efter at være blevet rådgivet af sine mænd, svor greven derfor, at han ikke ville besudle Alexios' liv eller ære og ej heller tillade, at andre gjorde det. Da han blev opfordret til at give [kejseren] hyldest, svarede han, at det ville han ikke gøre – om så han risikerede at miste sit hoved.

Så nærmede fyrst Bohemunds skare sig Konstantinopel. Tancred og Richard af Principati,²⁷ og med dem næsten hele Bohemunds styrke, krydsede strædet i hemmelighed, for de ville ikke aflægge ed til kejseren. Og nu nærmede greven af St. Gilles' hær sig Konstantinopel. Greven forblev der med sin egen flok. Derfor blev den hæderkronede mand, Bohemund, tilbage sammen med kejseren, for med ham at kunne planlægge, hvordan de kunne oprette et marked for de mennesker, der var på den anden side af byen Nikæa. [...]

30 J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene – Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

35 Raymond d'Aguiliers *Historia Francorum qui ceperunt Iherusalem og Gesta Francorum*: her efter A. C. Krey, *The First Crusade: The Accounts of Eyewitnesses and Participants*, Princeton (1921), s.57, 62-67, 80, 97-99.

²⁴ Bohemund havde 1081 deltaget i slaget ved Dyrrakion (i det nuværende Albanien), hvor normannerne havde besejret Alexios og byzantinerne.

²⁵ Dvs. sørge for korsfarerhærens forsyninger.

²⁶ Greven var, som Raymond d'Aguilers nævner ovenfor, med sin hær under rejsen til Konstantinopel blevet angrebet af kejserens vasaller og kejserlige styrker

²⁷ *Tancred og Richard af Principati*: to af Bohemunds militære ledere. Tancred var Bohemunds nevø.